SECURITY PARADIGMS IN THE 21ST CENTURY

PRIORITIZAREA RISCURILOR ȘI AMENINȚĂRILOR LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI. O PERSPECTIVĂ TRANSVERSALĂ 2013-2020

Cristian BARNA*
Valentin NICULA*

Abstract

Various approaches on the concept of security and the rise of numerous schools of thought within the security policies direct us towards a complex interpretation of the concept of security. The decisions, the policies and the strategies are greatly influenced by the paradigm in which we stand. The effectiveness of the interpretative horizon depends largely on innovation, complexity of analysis and the interdisciplinary in the security studies.

A mature approach to the issues of national security, based on advisory relationships and permanent feedback from the academic level, and civil society to the top of the political pyramid, will eliminate some of the frustrations and false perceptions of the Romanian society on security institutions.

In the current study we propose a transversal analysis on risk and threats to national security, having as starting point the outranking method investigation conducted in 2013 and the results of the Delphi technique investigation carried out in 2020.

Keywords: *concept of security, transversal analysis, security risk and threats, Delphi technique investigation.*

Introducere

Mediul internaţional de securitate se schimbă rapid, iar proliferarea de noi riscuri accentuează starea de insecuritate a

* Associate Professor within "Mihai Viteazul" National Intelligence Academy, barna.cristian@animv.eu.

* Researcher PhD within "Mihai Viteazul" National Intelligence Academy, nicula.valentin@animv.eu.

sistemului global, motiv pentru care, în următorii ani, ordinea mondială va arăta semnificativ diferit, deoarece dinamica relaţiilor internaţionale indică aspiraţia spre un nou echilibru al balanţei de putere. Toate acestea reprezintă variabilele unor scenarii prospective generatoare de strategii de securitate care ne marchează prezentul şi ne vor influenţa viitorul! Aceste realităţi geostrategice ale mileniului al III-lea nu trebuie ignorate, deoarece se află pe acel "to do list" ale strategilor, într-o lume în care aceştia sunt constrânşi, în analizele lor, de nevoia de prioritizare a resurselor în luarea unor decizii!

Nici România nu trebuie să aibă o altă abordare în acest sens! Prioritizarea riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale a României oferă factorilor de decizie posibilitatea cartografierii şi cuantificării acestora în elaborarea strategiilor de securitate. Un astfel de demers poate oferi şi un substrat analitic factorilor de decizie, din structurile de ordine publică, apărare şi securitate naţională pentru a se racorda, mult mai flexibil şi eficient, la misiunile trasate de decidenţii politici şi pentru a asigura adaptabilitatea şi interoperabilitatea categoriilor de forţe implicate în prevenirea şi contracarea acestor riscuri şi ameninţări.

Prioritizarea riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale a României. Starea de fapt în 2013

La nivelul anului 2013, mediul de securitate era caracterizat de următoarele tendinţe majore: accelerarea globalizării şi integrării regionale, coroborate cu persistenţa acţiunilor care vizau: fragmentarea statelor; convergenţa rezonabilă a eforturilor depuse pentru structurarea unei noi arhitecturi de securitate, stabilă şi previzibilă, în contextul unor tendinţe anarhice crescute în unele regiuni, eforturi reînnoite ale statelor de a-şi păstra influenţa pe scena relaţiilor internaţionale, dublată de creşterea cota de implicare a actorilor nestatali în evoluţia acestor relaţii.

Având drept reper acest context geopolitic, în anul 2013 am considerat utilă şi necesară derularea unei cercetări care să ofere o imagine cu privire la modul în care studenţii angrenaţi în programele universitare de master în domeniul securităţii naţionale şi analizei informaţiilor, potenţiali factori de decizie, analişti sau formatori de

opinie în domeniu, prioritizează riscurile şi ameninţările la adresa securităţii naţionale a României[1].

Într-o primă fază a cercetării, am efectuat o analiză de conţinut asupra a două dintre cele mai importante documente strategice privind securitatea naţională şi apărarea în România: „Strategia de Securitate Naţională a României. România Europeană, România Euro-Atlantică: pentru o viaţă mai bună într-o ţară democratică, mai sigură şi prosperă" (2007)[2] şi „Strategia Naţională de Apărare a României. Pentru o Românie care garantează securitatea şi prosperitatea generaţiilor viitoare"(2010)[3].

În urma decelării acestor riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi şi disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale a României, aşa cum sunt acestea menţionate în documentele strategice supuse analizei, în următoarea fază a cercetării am aplicat tehnica analizei de conţinut în vederea identificării modului în care acestea se regăsesc prezentate, în mod particular, în analizele unor experţi în studii de securitate, apărare şi intelligence din România, precum şi a modului în care acesta sunt reflectate pe agenda publică sau în mass-media româneşti. În urma acestei analize a rezultat o listă de 99 indicatori, al 100-lea fiind lăsat la latitudinea respondenţilor pentru a fi decelat, în cazul în aceştia ar identifica şi alte riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi sau disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale a României.

Ulterior întocmirii listei indicatorilor, a fost elaborat un chestionar de răspuns raportat la care, celor 241 de respondenţi, selectaţi din rândul studenţilor la programele universitare de master din Bucureşti, care au ca obiectiv declarat promovarea culturii de

---

[1] Cercetarea derulată la nivelul anului 2013 a fost prezentată în cadrul Conferinţei internaţionale *Intelligence in the Knowledge Society*, ediţia 2013 şi a fost publicată în volumul *Proceedings of the XIXth international conference Intelligence in the Knowledge Society 2013*, ISSN 2392-7542, Editura Academiei Naţionale de informaţii „Mihai Viteazul", Bucureşti, 2014; Articolul *Identifying risks and threats to Romania's national security. A sociological approach*, Cristian Barna, Valentin Nicula, pp. 271-290.

[2] *** *Strategia de Securitate Naţională a României. România Europeană, România Euro-Atlantică: pentru o viaţă mai bună într-o ţară democratică, mai sigură şi prosperă*, 2007, www.presidency.ro

[3] *** *Strategia Naţională de Apărare a României. Pentru o Românie care garantează securitatea şi prosperitatea generaţiilor viitoare,* 2010, www.presidency.ro

securitate în cadrul societăţii civile şi formarea de specialişti în studii de securitate naţională, apărare şi analiza informaţiilor, li s-a solicitat să alcătuiască un clasament al acestor indicatori, în ordinea descrescătoare a pericolului pe care aceştia consideră că l-ar fi generat, la adresa securităţii naţionale a României, în anul 2013.

Întrucât niciodată nu este de ajuns, subsumat indicatorului I.100, respondenţii au identificat următoarele riscuri şi ameninţări la adresa securităţii naţionale,: reglări de conturi între grupări de crimă organizată sub formă de atentate teroriste, destructurarea unor sectoare de producţie prin falimentarea companiilor de stat scoase la privatizare, managementul defectuos în companiile de stat, scoaterea capitalului autohton din ţară prin firme de tip off-shore, privatizarea excesivă şi lipsa controlului statului asupra elementelor importante din economia României, incapacitatea sistemului sanitar şi a sistemului de asigurări de sănătate de a răspunde solicitărilor unei populaţii tot mai îmbătrânite şi de a face faţă subfinanţării, raportat la un procent de colectare a contribuţiilor sociale în continuă reducere, achiziţionarea celei mai mari părţi a produselor care funcţionează pe baza de software de la producători externi (ex. China), dependenţa de sateliţi comerciali şi militari aparţinând altor state, existenţa unui decalaj din punct de vedere al cercetării (fapt care, va crea o dependenţă faţă de ţări avansate tehnologic în domeniul IT, nanosisteme şi microsisteme, fotonică, robotică, sănătate), ameninţări produse de apariţia unor virusuri foarte grave, care pun sănătatea populaţiei în pericol, atacuri intenţionate asupra populaţiei cu virusuri special create în laborator, proliferarea violenţei domestice şi lipsa unor strategii/legi pentru combaterea acestui fenomen, regionalizarea/autonomia prea mare în regiuni în care sunt majoritare anumite grupuri etnice, dezvoltarea multilaterală accentuată a Chinei, deprecierea monedei naţionale, rata mică de absorbţie a fondurilor europene, implicarea unor instituţii internaţionale (de tipul FMI) în gestionarea bugetului României, îmbătrânirea demografică ce ar putea genera un import de forţă de muncă şi astfel, creşterea numărului de cetăţeni străini (ceea ce în final ar putea conduce la tensiuni sociale sau xenofobe) lipsa preocupării pentru crearea de noi locuri de muncă, accesul neautorizat la informaţii clasificate şi folosirea acestora în interese personale/de grup etc.

Ulterior prioritizării acestor indicatori, respondenţii au fost solicitaţi ca, pentru primele zece riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi sau disfuncţionalităţi decelate, să argumenteze decizia lor, un demers similar fiind derulat predictiv şi în vederea prioritizării primelor zece riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi sau disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale a României în anul 2020.

Raţiunea alegerii anului 2020 pentru a formula proiecţii şi prognoze de evoluţie a riscurilor, ameninţărilor, vulnerabilităţilor sau disfuncţionalităţilor la adresa securităţii naţionale a României este dat de faptul că aceşti studenţi reprezintă o valoroasă resursă umană, din care, într-un interval de şase-şapte ani de la finalizarea studiilor (adică anul 2020), s-ar putea identifica şi desăvârşi profesional specialişti în analiza problematicii de securitate naţională a României, argument susţinut de analiza distribuţiei respondenţilor, după criteriul vârstei, care ne indică faptul că 76,54% dintre aceştia erau din categoria 22-30 ani.

Dintre aceştia, un procent de 80,5 % se aflau în categoria de vârstă de 22-30 ani, adică acele persoane din cadrul structurilor de securitate naţională, apărare şi ordine publică din ţara noastră care, în anul 2020, ar putea să fi atins pragul maturităţii profesionale.

Faptul că, repartiţia pe domenii de activitate a respondenţilor este una echilibrată, 128 dintre aceştia derulându-şi activitatea, aşa cum am menţionat anterior, în cadrul structurilor de securitate naţională, apărare şi ordine publică, ceilalţi 113 provenind din mediul civil, ne ofereau garanţii cu privire la existenţa unui echilibru între părerile specialiştilor în domeniu şi a reprezentanţilor societăţii civile (acei exponenţi ai societăţii civile care manifestă preocupare pentru promovarea culturii de securitate).

În faza analitică a cercetării derulate, datele colectate de la respondenţi au fost supuse unei interpretări statistice, tabelele de valori alocate indicatorilor fiind rodul acestor calcule statistice, aceste date fiind folosite în elaborarea topului indicatorilor riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale a României. În prioritizarea riscurilor şi ameninţărilor am considerat că o limită de analiză de minim 5 nominalizări pentru fiecare indicator nu afectează rezultatele cercetării, întrucât reprezintă ca valoare doar 0,34 % (pentru anul 2013), respectiv 0,38 % (pentru anul 2020) din totalul nominalizărilor.

Analiza statistică a răspunsurilor oferite de respondenţi a fost făcută în două etape: în prima etapă au fost întocmite ierarhizările indicatorilor pe nivele, de la locul 1 până la locul 10, atât pentru anul 2013 cât şi pentru anul 2020, conform frecvenţei alocării indicatorilor de către respondenţi, pentru fiecare dintre aceste locuri, respectând limita minimă de 5 nominalizări.

O analiză cantitativă a frecvenţelor ne indică însă o prezenţă multiplă a unor indicatori în cele două clasamente de mai sus, pe poziţii şi cu frecvenţe diferite (un exemplu în acest sens fiind indicatorii I.83 şi I.37, în cazul clasamentului final pe anul 2013, sau indicatorul I.24 în cazul clasamentului final pe anul 2020). Din acest motiv, într-o a doua etapă a prioritizării, a fost realizată o ponderare a frecvenţei indicatorilor pe care respondenţii i-au atribuit celor zece locuri din clasamentul final pe anul 2013, respectiv pe anul 2020, stabilindu-se astfel frecvenţele indicatorilor pe una dintre cele 10 locuri ale clasamentelor, rezultând următoarea prioritizare a riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale, în funcţie de aceste frecvenţe ponderate:

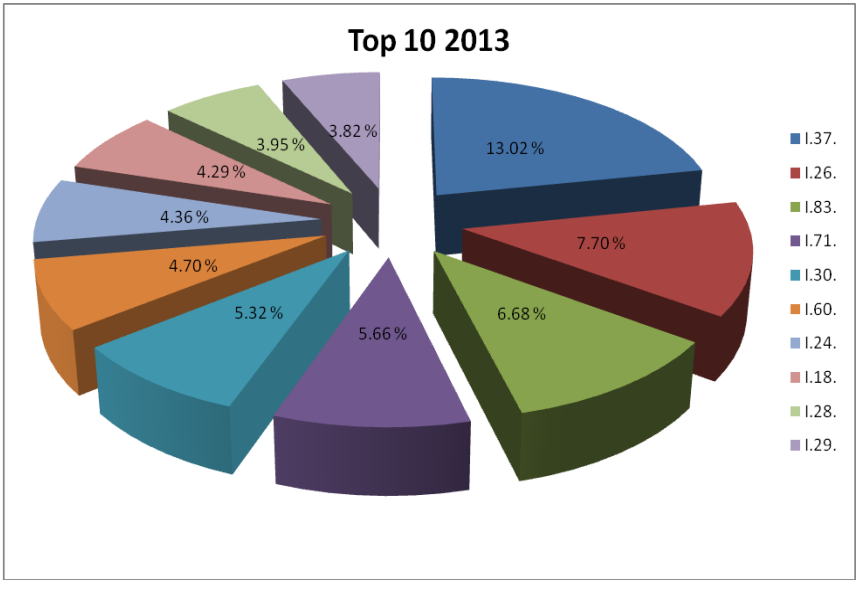

Figura 1: Clasamentului final al indicatorilor pe anul 2013
(Sursa: autorii)

Conform clasamentului frecvenţelor ponderate pentru anul 2013, primele zece locuri sunt ocupate de următoarele riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi şi disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale:

- *I.37. corupţia în rândul funcţionarilor din administraţia publică centrală şi locală din România.*
- *I.26. creşterea nivelului de insecuritate socială şi persistenţa stării de sărăcie la nivelul claselor sociale din România.*
- *I.83. migraţia masivă a populaţiei active, capabile de muncă şi/sau înalt specializată (medici, asistente medicale, ingineri, profesori etc.).*
- *I.71. traficul cu fiinţe umane pe şi/sau de pe teritoriul României care să alimenteze reţelele de prostituţie sau cerşetorie;*
- *I.30. creşterea nivelului infracţionalităţii la nivelul României.*
- *I.60. activităţile de spionaj ale serviciilor de informaţii din Federaţia Rusă, derulate pe teritoriul României.*
- *I.24. dependenţa accentuată de unele resurse (gaz, energie etc.), care nu se regăsesc într-o proporţie suficientă pe teritoriul României.*
- *I.18. fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (inundaţii, cutremure, alunecări de teren etc.).*
- *I.28. exercitarea iresponsabilă şi ineficientă a puterii de către actorii politici din România, în dezacord cu principiile democraţiei şi cerinţele respectării drepturilor omului.*
- *I.29. comiterea unor atentate teroriste pe teritoriul României, de către elemente afiliate Al Qaeda, din cauza participării României cu trupe în teatrele de operaţii din Afganistan.*

Putem observa că, dintre primele zece poziţii ale clasamentului, doar două se referă la riscuri şi ameninţări generate de actori externi, pe locul 6 fiind clasat riscul generat de activităţile de spionaj ale serviciilor de informaţii din Federaţia Rusă, derulate pe teritoriul României, iar pe locul 10, spectrul ameninţării comiterii unor atentate teroriste pe teritoriul României de către elemente afiliate Al Qaeda, din cauza participării României cu trupe în teatrele de operaţii din Afganistan. Pe locul 7 al clasamentului se regăseşte vulnerabilitatea generată de dependenţa accentuată de unele resurse (gaz, energie etc.),

care nu se regăsesc într-o proporţie suficientă pe teritoriul României, o vulnerabilitate care poate să se transforme în ameninţare la adresa securităţii naţionale, în cazul unor acţiunile ostile ale Federaţiei Ruse la adresa României, dependenţa de resurse manifestându-se mai ales faţă de gazele naturale, care sunt importate, într-un anumit procent, din acest stat.

Conform clasamentului, celelalte riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi sau disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale a României sunt cele generate de acţiunile sau inacţiunile unor actori interni: corupţia, exercitarea iresponsabilă şi ineficientă a puterii, insecuritatea socială, sărăcia, migraţia masivă a populaţiei active, traficul cu fiinţe umane, infracţionalitatea, fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate, acestea putând fi regăsite, în documentele strategice, ca riscuri şi ameninţări generate de guvernarea ineficientă, gestiunea ineficientă a treburilor publice sau proliferarea acţiunilor de criminalitate organizată, adică acele riscuri şi ameninţări ale căror apariţie sau manifestare pot fi combătute prin implementarea unor politici şi strategii publice eficiente.

În ceea ce priveşte clasamentul frecvenţelor ponderate pentru anul 2020, putem obseva, că ierahizarea ponderată a frecvenţelor cu minim cinci nominalizări, în ordine descrescătoare, ne oferă o imagine oarecum similară clasamentului din 2013, din primele zece poziţii ale clasamentului doar vulnerabilitatea generată de dependenţa accentuată de unele resurse (gaz, energie etc.), care nu se regăsesc într-o proporţie suficientă pe teritoriul României, clasată pe locul 1, fiind menţionată de respondenţi ca putând să ameninţe securitatea naţională a României din plan extern.

Celelalte riscuri, ameninţări, vulnerabilităţi sau disfuncţionalităţi la adresa securităţii naţionale a României sunt tot cele generate de acţiunile sau inacţiunile unor actori interni, unele dintre ele, precum corupţia, insecuritatea socială, sărăcia, migraţia masivă a populaţiei active, traficul cu fiinţe umane, infracţionalitatea, fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate, perpetuându-se, în viziunea respondenţilor şi în 2020.

Pe lângă acestea, între primele zece locuri ale clasamentelor au fost menţionate, tot din categoria vulnerabilităţilor sau

disfuncţionalităţilor care pot să se transforme sau să aibă un efect catalizator al unor riscuri şi ameninţări la adresa securităţii naţionale: tendinţele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalităţii şi creşterea ratei mortalităţii), degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activităţi umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc.), precum şi lipsa unor strategii eficiente de protejare a infrastructurilor critice (spitale, reţele de transport energie etc.).

De asemenea, lipsa unor strategii eficiente de protejare a infrastructurilor critice (spitale, reţele de transport energie etc.), care a intrat pe locul 10 în clasamentul pentru anul 2020, se afla pe locul 11 şi în clasamentul pentru anul 2013, în vreme ce riscul la adresa securităţii naţionale generat de activităţile de spionaj ale serviciilor de informaţii din Federaţia Rusă, derulate pe teritoriul României a „coborât" de pe locul 6 pe locul 11, indicator urmat tot de o ameninţare provenită din partea unui actor extern, şi anume Iranul, a cărui program nuclear militar ar putea deveni operaţional până în 2020, respondenţii considerând că există riscul ca acest arsenal să fie îndreptat împotriva statelor membre NATO.

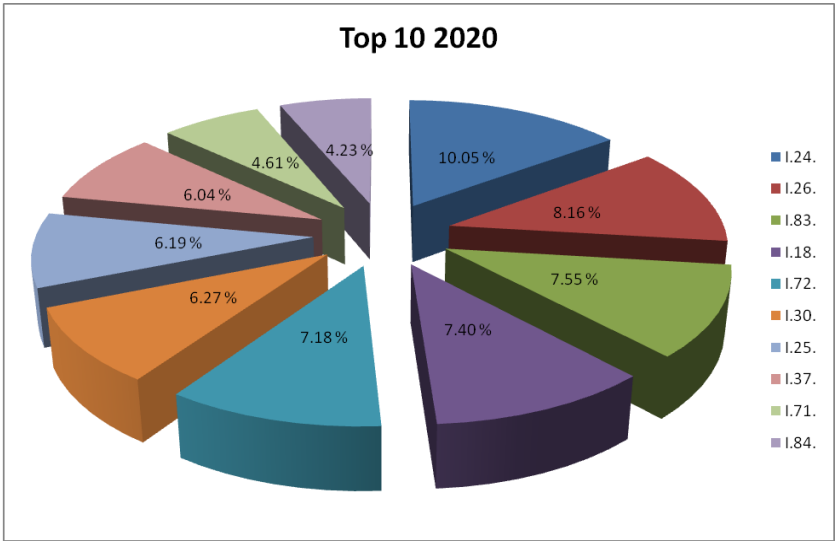

Figura 2: Clasamentului final al indicatorilor pe anul 2020
(Sursa: autorii)

- *I.24. dependența accentuată de unele resurse (gaz, energie etc.) care nu se regăsesc într-o proporție suficientă pe teritoriul României.*
- *I.26. creșterea nivelului de insecuritate socială și persistența stării de sărăcie la nivelul claselor sociale din România.*
- *I.83. migrația masivă a populației active, capabile de muncă și/sau înalt specializată (medici, asistente medicale, ingineri, profesori etc.).*
- *I.18. fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (inundații, cutremure, alunecări de teren etc.).*
- *I.72. tendințele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalității și creșterea ratei mortalității).*
- *I.30. creșterea nivelului infracționalității la nivelul României*
- *I.25. degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activități umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc.).*
- *I.37. corupția în rândul funcționarilor din administrația publică centrală și locală din România.*
- *I.71. traficul cu ființe umane, pe și/sau de pe teritoriul României, care să alimenteze rețelele de prostituție sau cerșetorie.*
- *I.84. lipsa unor strategii eficiente de protejare a infrastructurilor critice (spitale, rețele de transport energie etc.).*

Momentul validării: 2020

Întrucât ne aflăm în anul 2020, adică momentul în care a ajuns la termen predicția respondenților chestionați în 2013, am considerat util să ne aplecăm din nou asupra acestor riscuri, amenințări, vulnerabilități și disfuncționalități la adresa securității naționale a României.

În această a doua fază a cercetării, derulată la șapte ani distanță, o variabilă care ar fi putut vicia cercetarea noastră este variabila timp și anume punerea în aplicare, de la momentul derulării primei faze a cercetării, a „Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015 – 2019. O Românie puternică în Europa și în lume”[4], unde riscurile, amenințările, vulnerabilitățile și disfuncționalitățile la adresa

[4] *** *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 - 2019. O Românie puternică în Europa și în lume*, www.presidency.ro

securității naționale a României sunt diferit prezentate. Astfel, în documentul strategic invocat nu mai apar disfuncționalitățile, ca și categorie distinctă, unele dintre acestea regăsindu-se însă, în categoria vulnerabilităților, iar unele riscuri, amenințări și vulnerabilități sunt menționate diferit.

În ceea ce ne privește, am făcut o analiză comparativă pentru a stabili dacă riscurile, amenințările și vulnerabilitățile, așa cum sunt menționate în „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 – 2019. O Românie puternică în Europa și în lume", se regăsesc sau nu în lista indicatorilor, rezultând că lista indicatorilor le acoperă, în mod exhaustiv.

Întrucât în etapa aceasta a cercetării am dorit să închidem cercul analitic, privind riscurile, amenințările și vulnerabilitățile la adresa securității naționale a României, am decis să ne adresăm acelei categorii socio-profesionale care a sprijinit, în mod indirect, elaborarea listei indicatorilor în 2013.

Mai precis, întrucât în scopul elaborării listei indicatorilor supuși prioritizării am analizat modul în care, analiști miltari, de politică externă și de securitate, cadre universitare și cercetători științifici cu expertiză în relații internaționale, studii de securitate și geopolitică, respectiv formatori de opinie din spațiul public se raportau la riscurile, amenințările, vulnerabilitățile și disfuncționalitățile din documentele strategice menționate, în anul 2020 am decis, folosind o variantă customizată a metodei Delphi, să ne adresăm acestor categorii socio-profesionale pentru a le solicita să prioritizeze indicatorii.

Pentru selecția experților, am făcut analiză a profilurilor acestora și am ales 10 dintre cei mai reputați analiști militari, de politică externă și de securitate, respectiv cadre didactice din învățământul superior și cercetători științifici din domeniile relații internaționale, studii de securitate și geopolitică, respectând inclusiv criteriul dispersiei geografice (aceștia desfășurându-și activitatea în centre universitare din București, Cluj, Sibiu, Timișoara și Iași).

Experților selectați le-am adresat aceeași cerință, de a analiza lista indicatorilor, elaborată la nivelul anului 2013 (pentru a exista posibilitatea derulării unei analize comparative a rezultatelor obținute cu cele ale respondenților din 2013, care au formulat predicții pentru

2020, mai ales că lista este acoperitoare și în anul 2020, așa cum am arătat mai sus) și să întocmească același tip de „clasament", în care pe locul 1 să poziționeze cel mai grav risc, amenințare sau vulnerabilitate, urmând apoi să le ierarhizeze pe următoarele 10, în ordinea descrescătoare a nivelului de amenințare. De asemenea, le-am solicitat și să motiveze (în 3-4 propoziții) de ce au optat pentru amplasarea indicatorului respectiv pe acel loc.

În faza analitică a cercetării derulate, datele colectate de la experți au fost supuse unei interpretări statistice, tabelele de valori alocate indicatorilor fiind rodul acestor calcule statistice, aceste date fiind folosite în elaborarea topului indicatorilor riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale a României.

Dacă ar fi să alcătuim un clasament al primelor zece riscuri și amenințări la adresa securității naționale, luând în considerare doar numărul de nominalizări, fără a corela cu poziția din clasament, acesta ar cuprinde, în ordine descrescătoare, doar 31 de indicatori se regăsesc în opțiunile exprimate de experți, conform următoarelor motivații furnizate pentru introducerea în lista celor 10 cele mai grave riscuri, amenințări sau vulnerabilități:

- **I.100. –** 5 din 10 experți au simțit nevoia de a introduce **un indicator nou în clasament,** în majoritatea covârșitoare acești indicatori fiind corelați, cum era de anticipat, cu **manifestarea pandemiei COVID-19:**
  - **îmbolnăviri COVID-19 din cadrul personalului medical** – lipsa investițiilor în echipamente medicale adecvate;
  - **lipsa unor capacități de producție pentru fabricarea anumitor produse vitale în situații de criză** – în contextul pandemiei COVID-19, dependența de produse care nu se mai fabrică în România (vaccinuri, echipamente medicale etc);
  - **impactul macro-financiar generat de pandemia COVID-19** – creșterea cheltuielilor și scăderea încasărilor statului român generate la bugetul de stat pot genera o explozie a datoriei publice, precum și dificultăți în asigurarea finanțarea securității naționale (de la angajamentele asumate ca stat membru NATO până la asigurarea ordinii publice) și a bunurilor și serviciilor de utilitate publică;

- **izolarea economică a României în contextul crizei generată de pandemia COVID-19** – poate avea consecințe asupra prosperității economice și asigurării ordinii publice;
- **evoluția politică și economică la nivel international, determinată de pandemia COVID-19** – efect asupra prosperității economice a populației, precum și a politicii externe și de Securitate a României;
- **accentuarea disoluției autorității statului, coroborată cu efectele sociale, economice și financiare generate de pandemia COVID-19** – disoluția autorității statului se poate accentua, ca urmare a lipsei de profesionalism la toate nivelele de conducere, a crizei de lideri cu profil profesional și moral la standarde înalte, a corupției, a scăderii încrederii populației în organele de stat;
- **dependența de infrastructura economică a Republicii Populare Chineze** – China va urmări să condiționeze ajutorul medical în pandemia COVID-19, acordat statelor UE, inclusiv în relația cu România.

○ *I.26. Creșterea nivelului de insecuritate socială și persistența stării de sărăcie la nivelul claselor sociale din România*

Migrația masivă a forței de muncă, tendințele demografice negative, lipsa reformelor în educație determină insecuritate socială și permite dezvoltarea unui teren fertil pentru mișcări politice și sociale care pot avea drept efect scăderea capacității statului român de exercitare a suveranității. Grupuri sociale marginalizate economic pot constitui o pepinieră în acest sens, fiind diluată semnificația conceptelor de patriotism, națiune, iubire de țară, suveranitate, integritate teritorială etc.

Încă din 2015, Academia Română atrăgea atenția asupra profilului de *stat neo-feudal* al țării noastre, fiind semnalată lipsa coeziunii politice în ceea ce privește măsurile economice posibil a fi implementate și derulate pe termen lung.

Ca urmare a iminentei crize economice, generate de pandemia COVID-19, populația va sărăci și mai mult, iar pierderea locurilor de muncă și imposibilitatea georgafică de a

migra a cetăţenilor români, în căutarea de locuri de muncă, va conduce la creşterea numărului de asistaţi sociali, care vor trăi la limita subzistenţei.

○ *I.37. Corupţia în rândul funcţionarilor din administraţia publică centrală şi locală din România*

Lipsa digitalizării supraîncarcă efortul bugetar şi aparatul administrativ al statului. Corupţia din rândul funcţionarilor conduce la relaţii de şantaj şi complicitate, cu rolul de a obţine avantaje şi bunuri necuvenite, dar şi de a bloca anumite proiecte. Aceste „caste" se pot transforma în grupuri de presiune informale care pot să blocheze iniţiative ale statului român. Spre exemplu, corupţia a condus la defrişări masive şi tăieri ilegale de păduri, la folosirea defectuoasă a fondurilor de stat, fraudarea unor finanţări europene şi a unor fonduri de dezvoltare locală, privilegierea unor actori economici şi persoane fizice. Când corupţia se combină cu lipsa de profesionalism, asistăm la un aparat administrativ a cărui infirmitate nu poate răspunde nici măcar nevoilor de bază ale cetăţeanului, ca să nu amintim standardele de la nivelul UE, un garant pentru investitorii străini care, inevitabil, interacţionează cu acest aparat administrativ.

Corupţia contribuie şi la scăderea încrederii cetăţenilor în ordinea constituţională, continuând sa fie un fenomen extins, ca urmare a lipsei de educaţie şi de constiinţă civică, a lipsei mecanismelor de control şi verificare, a lacunelor legislative şi a proceselor birocratice.

○ *I.49. Agresiuni informaţionale (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai administraţiei publice centrale sau locale, lideri militari etc., din partea unor actori interni (ONG-uri, partide politice, reprezentanţi ai mass media etc.), din cauza aservirii acesora unor interese străine (ale Federaţiei Ruse, Ungariei, Iranului, Ucrainei etc.)*

Agresiunilor informaţionale creează realităţi alternative, afectează capacitatea de a discerne a oamenilor. În prezent, pentru exercitarea influenţei politice, este mai facil să ocupi/controlezi spaţiul informaţional al unei comunităţi decât să cucereşti un teritoriu. Acţiunile de propagandă, intoxicare

media, manipulare, dezinformare, informare parţială, operaţii de influenţă etc, au scopul de a zdruncina încrederea populaţiei în instituţiile statului.

Agresiunilor informaţionale conduc la slăbirea coeziunii sociale, determină scăderea încrederii în clasa politică şi afectează coeziunea naţională. Agresiunile informaţionale ale Federaţiei Ruse, mai ales asupra liderilor din domeniul securităţii naţionale, expuşi mediatic pe timpul pandemiei COVID-19, pot influenţa populaţia cu moralul scăzut, care se simte neajutorată.

Aceste agresiuni informaţionale sunt potenţate şi de acoperirea mediatică cu privire la capacitatea operaţională a Federaţiei Ruse referitoare la: extinderea şi modernizarea flotei Mării Negre, poziţionarea unor capacităţi aeriene ofensive şi de apărare antiaeriană în Peninsula Crimeea şi în regiunile controlate din Georgia (strâmtorile Bosfor si Dardanele intră în raza de acţiune, fapt ce ar putea îngreuna dislocarea, la nevoie, a flotei militare NATO în Marea Neagră).

○ *I.22. Lipsa de profesionalism a funcţionarilor din administraţia publică centrală şi locală din România*

Ca urmare a implicării clasei politice în administraţie, a promovării pe criterii subiective, a nepotismului şi corupţiei, va continua deprofesionaliarea administraţiei publice centrale şi locale.

Corupţia, nepotismul şi politizarea aparatului de stat pot conduce la scăderea încrederii cetăţenilor în ordinea constituţională, precum şi la o risipă de resurse generată de ineficienţa unor politici publice

Lipsa de profesionalism, la fel ca şi luarea unor decizii cu tentă politică doar pentru câştigarea de capital electoral ar trebui considerate ameninţări la adresa securităţii naţionale.

Funcţionarii vor fi tot mai puţin capabili să elaboreze şi să implementeze strategii, să îndeplinească cerinţele din fişele posturilor, vor îngreuna fluxurile şi procesele birocratice. Ca atare, optimizarea aparatului administrativ central şi local este o prioritate imediată şi trebuie facută prin regândirea structurilor,

reducerea personalului, încadrarea și promovarea pe funcții doar pe criterii profesionale, fără implicarea clasei politice, sub nivelul de scretar de stat.

Factorii de decizie trebui să beneficieze de expertiză în domeniu. Dar, constatăm că orice fel de decizie a ajuns să fie contestată și ca urmare a faptului că nu au fost identificate criterii reale de nominalizare/numire a funcționarilor pe posturi.

Suntem în continuare tributari unor tare ale societății. Dintre toate „relele", persistența unei norme de tipul „merge și așa!" în rândul aparatului de stat este atât păguboasă cât și profundă.

○ *I.50. Agresiuni informatice din partea Federației Ruse asupra unor infrastructuri critice (rețele hidrografice, sectorul energetic, sectorul militar, administrativ etc.) ale României, din cauza permiterii forțelor navale ale SUA să folosească facilitățile navale din portul Constanța sau facilitățile aeriene de la baza Mihail Kogălniceanu din județul Constanța*

Federația Rusă dispune de capacitatea logistică necesară derulării unor astfel de operațiuni, fiind manifeste inițiative de obținere a unui avantaj tehnic/tehnologic într-un mediu/spațiu nereglementat la nivel internațional.

Modelul de acțiune cibernetică Estonia 2007-2008 poate fi replicat oricând și oriunde: acțiuni specifice confruntărilor asimetrice generate de interesele divergente ale SUA și Federației Ruse pot fi folosite ca mijloc de coerciție împotriva țării noastre, dată fiind poziționarea geostrategică a României.

○ *I.60. Activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Federația Rusă, derulate pe teritoriul României*

Este binecunoscut efortul serviciilor de informații rusești de a derula operațiuni de spionaj oriunde pe glob. Federația Rusă folosește o gamă largă de metode și tehnici specifice intelligence-ului: subversiune; subminare economică; manipulare și influențare psihologică a populației și a unor lideri. Acțiunile de spionaj ale Federației Ruse nu sunt îndreptate numai împotriva Romaniei ci și împotriva facilităților militare NATO găzduite de țara noastră. Federația Rusă acționează

permanent, proactiv și agresiv în direcția destabilizării statelor din flancul estic al NATO prin potențarea vulnerabilităților cu impact direct asupra securității naționale.

○ *I.72. Tendințele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalității și creșterea ratei mortalității)*

Scăderea demografică va continua, ca urmare a scăderii natalității și a deceselor provocate de COVID-19. De asemenea, criza economică care va urma pandemiei COVID-19 va descuraja familiile tinere în a face copii.

Tendința este din ce în ce mai evidentă, mai ales în ceea ce privește sporul natural. Reformele arbitrare și inconsecvența/incoerența statului în formularea unei politici publice în domeniu, au condus la permanentizarea stării de fapt.

Pe termen lung, descreșterea numerică a populației atrage dificultăți majore în a a sigura stabilitatea economică a țării cu implicații majore asupra capacității naționale de apărare și asigurare a securității naționale.

○ *I.18. Fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (inundații, cutremure, alunecări de teren etc.)*

Lipsa de analize sau analiza limitată a riscurilor climatice și a impactul devastator al producerii acestora cu influență directă asupra vieții umane.

Chiar dacă efectele acestor fenomene sunt reversibile, timpul de revenire la normalitate este dependent de vulnerabilități sau disfuncționalități de ordin intern (indecizia în realizarea de proiecte ample de contracarare a acestora: consolidări de clădiri, îndiguiri, oprirea tăierii pădurilor etc).

○ *I.25. Degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activități umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc.)*

Statisticile indică o criză climaterică accentuată la nivel global, datorită perpetuării unor metode învechite de uz industrial și managementului defectuos sau abuziv al resurselor. Creșterea gradului de aciditate a oceanelor reprezintă provocarea majoră care va genera o serie de efecte în lanț, parțial ireversibile: topirea calotei glaciare, destabilizarea

balanţei ecosistemului global, inundarea zonelor de coastă şi creşterea nivelului mărilor şi oceanelor, strămutarea unor populaţii (se estimează o dinamică de relocare a peste 300 milioane de locuitori din zonele de coastă), extincţia unor specii de vieţuitoare, deşertificare, fenomene meteorologice extreme, crize alimentare, diminuarea resurselor de apă potabilă etc.

Lipsa unor politici publice care să prevină degradarea mediului ambiant va genera apariţia unei noi tipologii de conflicte cu accent pe mutaţii demografice şi acces la resurse de bază. Specialiştii atrag atenţia asupra riscului reapariţiei de noi virusuri care au fost înghețate/conservate în calota glaciară în urmă cu milioane de ani. Odată cu topirea premafrostului este probabil ca umanitatea să se confrunte cu provocări pandemice necunoscute în istoria recentă. Distrugerea balanţei ecosistemului global reprezintă o ameninţare transnaţională, iar România nu va fi exceptată de efectele sale.

Lipsa unor politici publice, determinate de potenţarea şi permanentizarea unor vulnerabilităţi-cheie determină accentuarea efectelor produse de degradarea mediului încurajator şi care produc disfuncţionalităţi economico-sociale grave pe termen lung, afectează direct viaţa, imposibil de remediat în caz de producere.

○ *I.76. Agresiuni informaţionale din partea Federaţiei Ruse (campanii mediatice denigratoare, agresiuni informaţionale din partea Federaţiei Ruse (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai aparatului administrativ central sau local, lideri militari, responsabili pe linia apărării securităţii naţionale, lidei de opinie etc.) din cauza amplasării unor elemente ale scutului antirachetă SUA în România*

Acţiuni specifice confruntărilor asimetrice generate de interesele divergente ale SUA şi Federaţiei Rusă cu privire la modul de poziţionare geostrategică a României.

România, alături de Polonia, este principalul contestatar al agendei ruse în Europa de Est, fapt ce face din România ţintă predilectă a agresiunilor informaţionale ruse, fiind favorizate de

corupție, disponibilitatea unor actori sociali de a submina ordinea constituțională.

Agresiunile informaționale ale Rusiei sunt eficiente nu numai pe perioade de crize dar și în timpul campaniilor electorale.

○ *I.28. Exercitarea iresponsabilă și ineficientă a puterii, de către actorii politici din România, în dezacord cu principiile democrației și cerințele respectării drepturilor omului*

Scăderea încrederii cetățenilor în ordinea constituțională, potențiala apariție a unor oameni politici/forțe politice cu o agendă anti-democratică și ineficiența politicilor publice.

Slăbirea coeziunii la nivelul UE și scăderea încrederii în capacitatea NATO de a-și exercita rolul de garant al securității europene a generat abordări ideologice disonante cu efecte asupra stării securității la nivel național.

Din cauza lipsei de profesionalism si de valori morale a clasei politice, vor continua acțiunile menite să afecteze principiile democratice și drepturile omului. Există premise pentru apariția unor actori politici populiști, naționaliști sau chiar extremiști, care să exploateze starea de insatisfacție a populației, generată de insecuritatea socială la care este expusă.

○ *I.30. Creșterea nivelului infracționalității la nivelul României*

Este direct proporțională cu nivelul scăzut de aplicare a legii. Structurile abilitate parcurg o perioadă grea, marcată de resursă umană calificată din ce în ce mai redusă numeric, de bugete inconsistente care să susțină operațiuni de anvergură. De aceea, nici resursele tehnologice necesare în acțiunile de contracarare a fenomenului nu sunt adaptate actualelor progrese tehnice.

Reducerea substanțială a veniturilor populației ca urmare a crizei economice generate de COVID-19 și disoluția autorității statului, coroborate cu întoarcerea în țară a unui numar mare de persoane predispuse la acte ilegale, vor genera creșterea infracționalității (jafuri, furturi etc).

Poate genera o cădere a ordinii publice, cu impact devastator, din punct de vedere economic, social şi al funcţionării instituţiilor statului român.

○ *I.55. Agresiune militară convenţională din partea Federaţiei Ruse, îndreptată împotriva României, ca urmare a deciziei de amplasare a unor elemente ale scutului antirachetă SUA în România*

Plasarea României între interesele geopolitice divergente ale SUA şi Federaţiei Ruse la Marea Neagră este evidentă însă, probabilitatea de producere este redusă. O posibilă agresiune militară a Rusiei nu poate fi însă ignorată, mai ales că o reacţie din partea NATO poate fi posibilă în minimum 24 de ore.

Din perspectiva documentelor programatice şi ale declaraţiilor oficiale din partea Federaţiei Ruse, România poate a fi considerată o potenţială ţintă. Probabil că, Forţele Armate ale României nu pot să respingă (blocheze) o eventuală agresiune militară, declanşată de forţe de genul celor pe care le vedem în ultimul timp angajate în exerciţiile militare ale Federaţiei Ruse şi nici nu pot să reziste până la o eventuală intervenţie a aliaţilor (Art.5/Tratatul NATO).

○ *I.82. Nivelul scăzut al rezilienţei şi spiritului civic al cetăţenilor români (lipsa voluntariatului în gestionarea unor situaţii de criză în plan local – inundaţii, incendii etc.)*

Există foarte puţine iniţiative, care promovează educaţia şi cultura de securitate la nivel naţional. Istoria recentă ne arată că trebuie să ne confruntăm cu o pandemie, pentru a conştientiza nevoia de implementare a unor mecanisme de răspuns la crize. Deficienţele privind avertizarea timpurie şi comunicarea strategică în situaţii de criză, dar mai ales în pregătirea cetăţenilor, indică existenţa unei disfuncţii de comunicare între cei care conduc şi cei conduşi.

Se impune preluarea de bune practici de la partenerii externi, precum şi atragerea de finanţări pentru implementarea unor proiecte de creştere a rezilienţei şi spiritului civic.

În condiţiile unui mediu de securitate impredictibil, o condiţie-cheie a supravieţuirii este construirea unei societăţi reziliente – de la instiuţii la indivizi, experienţa societăţii

israeliene putând reprezenta un ghid de bune practici pentru a gestiona eficient „aterizările forţate”.

Nivelul scăzut al spiritului civic scade mult participarea populaţiei la rezolvarea situaţiilor de criză sau chiar s-o înrăutăţească.

○ *I.83. Migraţia masivă a populaţiei active, capabile de muncă şi/sau înalt specializată (medici, asistente medicale, ingineri, profesori etc.)*

Pierderea populaţiei active şi înalt calificate reprezintă o problemă de interes naţional pentru România, ţară de top în ce priveşte mărimea diasporei. Suprapunerea fenomenului migraţiei intelectuale peste sporul demografic negativ indică premisele unei crize de resursă umană la nivel naţional şi, implicit, incapacitatea de a susţine dezvoltarea unor sectoare-cheie. Pe de altă parte, procentul populaţiei asistate social este mare, raportat la capacitatea economică a statului şi la mărimea populaţiei active. Acest fenomen va tinde astfel să genereze un decalaj de dezvoltare tot mai accentuat în raport cu alte state din UE.

Dezvoltarea economică în sectoare-cheie este afectată pe termen mediu şi lung de fenomenul migraţiei masive a forţei de muncă.

Pe fondul crizei economice generate de COVID-19 este de aşteptat o migrare masivă a populaţiei înalt specializate spre state din Europa de Vest şi America de Nord. Acest trend va fi puternic influentat de modul în care statul gestionează efectele imediate şi pe termen lung ale COVID-19.

○ *I.90. Lipsa încrederii sau încrederea scăzută a cetăţenilor români în instituţiile publice*

Lipsa de încredere în instituţiile statului este invers proporţională cu disponibilitatea cetăţeanului de a contribui la asigurarea propriei sale securităţi.

Este rodul eşecului separaţiei puterilor în stat, care transformă luarea oricărei decizii într-un act contestabil public, funcţie de interesele unor grupuri de interese. Acest lucru conduce la lipsa coeziunii sociale. Fără cooperare interinstituţională reală, adaptarea la cerinţele apărării colective şi comune, nu poate fi realizată.

○ *I.11. Impactul unor crize umanitare (criza refugiaţilor din Siria, din Fâşia Gaza etc.) asupra securităţii economice (cheltuieli generate de acceptul de a găzdui refugiaţi, conform convenţiilor internaţionale la care România este semnatară) sau securităţii societale (creşterea infracţionalităţii din cauza prezenţei unor infractori printre refugiaţi)*

Consecinţă a nesoluţionării crizelor din astfel de regiuni (în Siria, durează deja de 9 ani) şi a comportamentului cel puţin controversat al unor actori statali relevanţi, fluxul migraţionist generează insecuritate şi instabilitate pe termen lung în Europa. În plus, facilitează discursul radical şi apariţia unor curente politice radicale.

○ *I.24. Dependenţa accentuată de unele resurse care nu se regăsesc într-o proporţie suficientă pe teritoriul României*

Limitarea/epuizarea resurselor reprezintă o realitate şi în România. Lipsa investiţiilor şi a forţei de muncă în anumite sectoare (în special cel agricol) determină dezechilibre în ceea ce priveşte consumul. Dacă adăugăm la acestea şi risipa de resurse, potenţialul de creştere economică are de suferit.

Nivelul insuficient al producţiei agricole în România cumulat cu o industrie alimentară subdimensionată (producem mai puţină hrană decât avem nevoie). Consum de petrol (produse derivate) mai mare decât rezervele pe care le deţinem.

○ *I.66. Campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai aparatului administrativ central sau local, lideri militari, responsabili pe linia apărării securităţii naţionale, lidei de opinie etc.) din cauza permiterii forţelor navale ale SUA să folosească facilităţile navale din portul Constanţa sau facilităţile aeriene de la baza Mihail Kogălniceanu din judeţul Constanţa*

Prezenţa SUA la Marea Neagră reprezintă un avantaj pentru România, iar adversarii SUA ar putea considera că această prezenţă poate fi anihilată prin dezinformare.

○ *I.68. Acţiuni de propagandă şi prozelitism, în scopul recrutării de membri şi simpatizanţi, derulate în România de către elemente radicale de extremă dreapta (anti-globalişti, anti-ACTA etc.)*

Apariţia unor partide politice. care au adoptat ideologii neomarxiste şi extremiste.

○ *I.71. Traficul cu ființe umane, pe și/sau de pe teritoriul României, care să alimenteze rețelele de prostituție sau cerșetorie*

Este un factor de risc mai mult decât evident, pe fondul lipsei de educație a unor categorii sociale defavorizate și al ineficienței politicilor publice. Lipsa voinței politice în conturarea unei viziuni privind prevenirea și combaterea acestui fenomen denotă incapacitate instituțională.

Din nefericire, România este un contribuitor important la rețelele de prostituție și cerșetorie din Europa. Aceste activități afectează imaginea externă a României, dar și a diasporei.

○ *I.84. Lipsa unor strategii eficiente de protejare a infrastructurilor critice (spitale, rețele de transport energie etc.)*

Lipsa unor strategii nationale de relansare o obiectivelor strategice. Pornind de la o nouă Strategie Națională de Securitate, trebuie dezvoltate strategii sectoriale, inclusiv de dezvoltare și protejare a infrastructurii critice, în concordanță cu principiile de la nivelul NATO și UE.

○ *I.85. Lipsa unor reforme în învățământ care să permită racordarea educației la evoluțiile tehnologice și ale societății cunoașterii la nivel global*

Lipsa adaptării sistemului de învățământ la trendurile academice globale este generată atât de absența unei reforme coerente, cât și de subfinanțarea educației. Absența resurselor din educație reflectă în scorurile mici de cercetare-inovare, automatizare, inteligență artificială, digitalizare, competitivitate etc.

Analiza cost-beneficiu demonstrează că investiția în educație potențează direct dezvoltarea societății pe termen mediu și lung.

○ *I.7. Implicarea în activități de crimă organizată (contrabandă, evaziune fiscală, spălare de bani etc.) a unor membri și simpatizanți ai insurgenței talibane din Afganistan sau Pakistan*

România nu este exceptată ca rută de tranzit, pentru contrabanda unor produse ilegale (în special stupefiante) provenite din Afganistan. Grupuri de crimă organizată autohtonă

și transnaționale au în vedere utilizarea rutelor de contrabandă, prin Marea Neagră spre vestul Europei.

○ *I.58. Activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Ungaria, derulate pe teritoriul României*

Lecțiile învățate, în raport cu activitatea serviciilor de informații din Ungaria, după semnarea tratatului de la Trianon (4 iunie 1920), ne determină să avem în atenție direcțiile de acțiune ale spionajului maghiar pe teritoriul României.

○ *I.75. Reapariția unor disensiuni între minoritățile etnice sau religioase din zona Balcanilor de vest și care pot genera în conflicte violente care să amenințe frontiera de sud-vest a României*

Apropierea Serbiei de Rusia și viceversa stârnește îngrijorări în spațiul euroatlantic. Orientările politice ale Serbiei se situează mai degrabă pe axa ortodoxă Moscova-Belgrad și pe culoarul eurasiatic. Tendințele sale, posibil revanșarde în plan regional, pot genera în viitorul apropiat conflicte de proximitate cu granița României, în Balcanii de Vest. Acest context nu poate fi tratat separat de agenda Rusiei în Marea Neagră, față de Ucraina, Moldova, Turcia și Bulgaria.

○ *I.81. Gestiunea ineficientă a principiilor democrației, la nivelul separației puterilor în stat în România*

Măsurile populiste din România și tendințele de a politiza anumite instituții, cum ar fi Avocatul Poporului sau Curtea Constituțională au ridicat probleme cu privire la stabilitatea și predictibilitatea democratică a României în plan extern.

○ *I.88. Lipsa unor reforme care să reglementeze piața muncii și asistența socială din România*

Fundamentată pe lipsa sau incoerența unei viziuni strategice, dublată de un nivel crescut de protecție socială, mai degrabă încurajează nemunca.

○ *I.91. Implicarea în activități de migrație ilegală (în scopul stabilirii în Românias sau tranzitării teritoriului național) de către membri și simpatizanți PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan)*

Dar nu numai, pentru că sunt și state (Turcia, Libia) care încurajează migrația în UE, uneori foarte agresiv.

○ *I.98. Activităţile de spionaj ale serviciilor de informaţii din Ucraina, derulate pe teritoriul României*

Serviciile de informaţii ruse şi ucrainiene folosesc anumite structuri (ONG-uri, posturi TV şi radio, edituri etc), ca şi canale de influenţă, prin activităţi de promovare culturală sau ştiinţifică.

Analiza rezultatelor

Aşa cum era de aşteptat, la fel ca şi în cazul respondenţilor din 2013, o analiză cantitativă a frecvenţelor ne indică o prezenţă multiplă a unor indicatori în clasamente de mai sus, pe poziţii şi cu frecvenţe diferite, motiv pentru care, a fost realizată şi a doua etapă a prioritizării, prin ponderarea frecvenţei indicatorilor stabilindu-se astfel frecvenţele indicatorilor pe unul dintre cele zece locuri ale clasamentelor riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale.

Conform clasamentului frecvenţelor ponderate[5], primele zece locuri sunt ocupate de următoarele riscuri, ameninţări şi vulnerabilităţi la adresa securităţii naţionale:

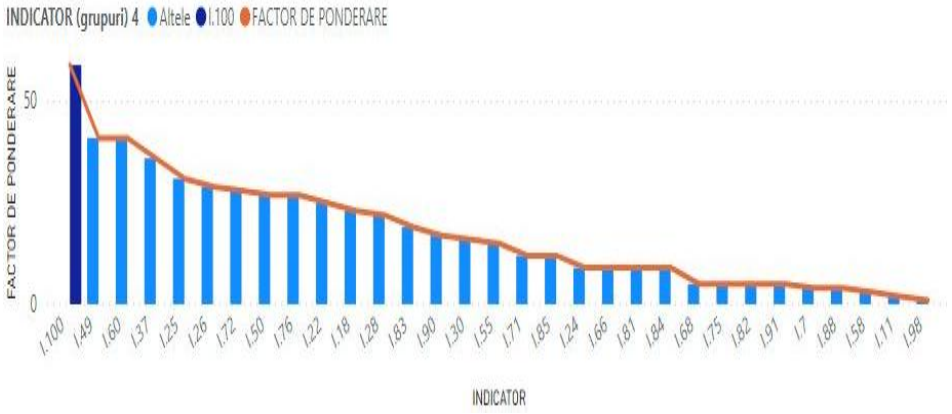

Figura 3: Distribuţia indicatorilor în funcţie de factorul de ponderare (Sursa: autorii)

[5] Pentru locul 1 – valoare de ponderare 10, pentru locul 2 - valoare de ponderare 9, pentru locul 3 – valoare de ponderare 8 ... pentru locul 10 – valoare de ponderare 1. Factorul de ponderare a fost calculat prin însumarea valorilor obţinute de fiecare indicator.

- *I.100. Indicator nou, corelat cu manifestarea pandemiei COVID-19.*
- *I.49. Agresiuni informaționale (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai administrației publice centrale sau locale, lideri militari etc., din partea unor actori interni (ONG-uri, partide politice, reprezentanți ai mass media etc.), din cauza aservirii acesora unor interese străine (ale Federației Ruse, Ungariei, Iranului, Ucrainei etc.).*
- *I.60. Activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Federația Rusă, derulate pe teritoriul României.*
- *I.37. Corupția în rândul funcționarilor din administrația publică centrală și locală din România.*
- *I.25. Degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activități umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc.).*
- *I.26. Creșterea nivelului de insecuritate socială și persistența stării de sărăcie la nivelul claselor sociale din România.*
- *I.72. Tendințele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalității și creșterea ratei mortalității).*
- *I.50. Agresiuni informatice din partea Federației Ruse asupra unor infrastructuri critice (rețele hidrografice, sectorul energetic, sectorul militar, administrativ etc.) ale României, din cauza permiterii forțelor navale ale SUA să folosească facilitățile navale din portul Constanța sau facilitățile aeriene de la baza Mihail Kogălniceanu din județul Constanța.*
- *I.76. Agresiuni informaționale din partea Federației Ruse (campanii mediatice denigratoare, agresiuni informaționale din partea Federației Ruse (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai aparatului administrativ central sau local, lideri militari, responsabili pe linia apărării securității naționale, lidei de opinie etc.) din cauza amplasării unor elemente ale scutului antirachetă SUA în România.*
- *I.22. Lipsa de profesionalism a funcționarilor din administrația publică centrală și locală din România.*

O analiză comparativă a clasamentelor respondenților pentru anul 2013, respectiv 2020 și a clasamentului experților ne indică

apariția constantă, ce-i drept pe poziții diferite, a unor riscuri, amenințări și vulnerabilități. De menționat că, în vreme ce riscul la adresa securității naționale generat de activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Federația Rusă derulate pe teritoriul României a „coborât", în viziunea respondenților, de pe locul 6 (în clasamentul pentru anul 2013) pe locul 11 (în clasamentul pentru anul 2020), experții au poziționat acest indicator pe locul 3, în anul 2020.

Mai mult, se poate observa că această poziție de top cu privire la activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Federația Rusă, derulate pe teritoriul României corelează în clasamentul realizat de experți și cu alte amenințări din partea Federației Ruse precum agresiunile informaționale din partea Federației Ruse (poziția 2 și 9 din clasament) și agresiunile informatice (poziția 8 din clasament).

Analiza comparativă ne arată și evoluția ponderii intern/extern a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților indicate de respondenți, respectiv de experți. Dacă doar două dintre primele zece poziții ale clasamentului pentru anul 2013 se refereau la riscuri generate de actori externi (Federația Rusă, respectiv elemente afiliate Al Qaeda), pentru anul 2020 doar vulnerabilitatea generată de dependența accentuată de unele resurse (gaz, energie etc.), care nu se regăsesc într-o proporție suficientă pe teritoriul României, era menționată de respondenți, experții plasează amenințările din partea Federației Ruse pe patru dintre cele 10 poziții ale clasamentului.

În opinia noastră, poziționarea Federației Ruse în clasament este de înțeles, date fiind acțiunile acestui stat, ulterior anului 2013, din estul Ucrainei și din Crimeea, poziția față de NATO, acțiunile hibride la adresa unor state, precum și evoluția arsenalului armatei ruse din acest interval de timp.

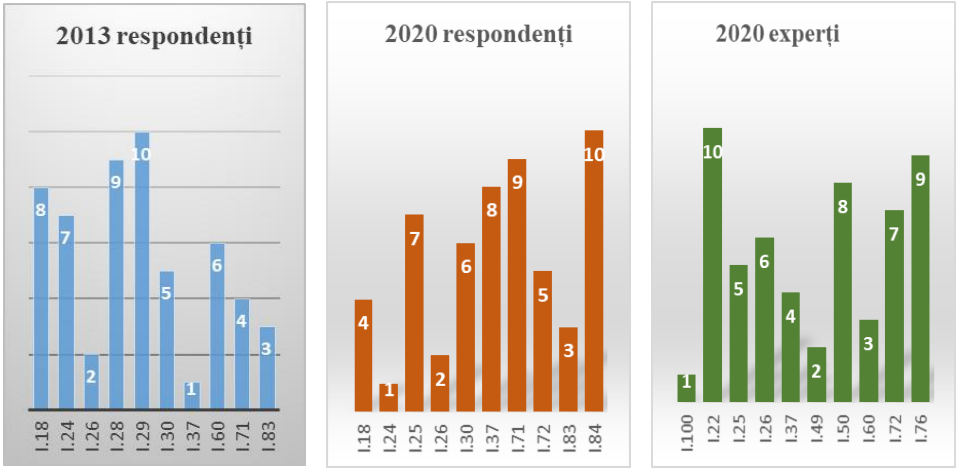

Figura 4: Clasamentul indicatorilor în funcție de respondenți și experți (Sursa: autorii)

În ceea ce privește restul pozițiilor din clasament, celelalte riscuri, amenințări, vulnerabilități sau disfuncționalități la adresa securității naționale a României sunt cele generate de acțiunile sau inacțiunile unor actori interni:

- corupția, exercitarea iresponsabilă și ineficientă a puterii, insecuritatea socială, sărăcia, migrația masivă a populației active, traficul cu ființe umane, infracționalitatea, fenomene grave de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (anul 2013);
- corupția, insecuritatea socială, sărăcia, migrația masivă a populației active, traficul cu ființe umane, infracționalitatea, fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (perpetuându-se din anul 2013 până în anul 2020, în viziunea respondenților), tendințele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalității și creșterea ratei mortalității), degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activități umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc), precum și lipsa unor strategii eficiente de protejare a infrastructurilor critice (predicții ale respondenților pentru anul 2020);

- corupţia, creşterea nivelului de insecuritate socială şi persistenţa stării de sărăcie, degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activităţi umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc), tendinţele negative persistente în plan demografic (scăderea ratei natalităţii şi creşterea ratei mortalităţii) şi lipsa de profesionalism a funcţionarilor din administraţia publică centrală şi locală.

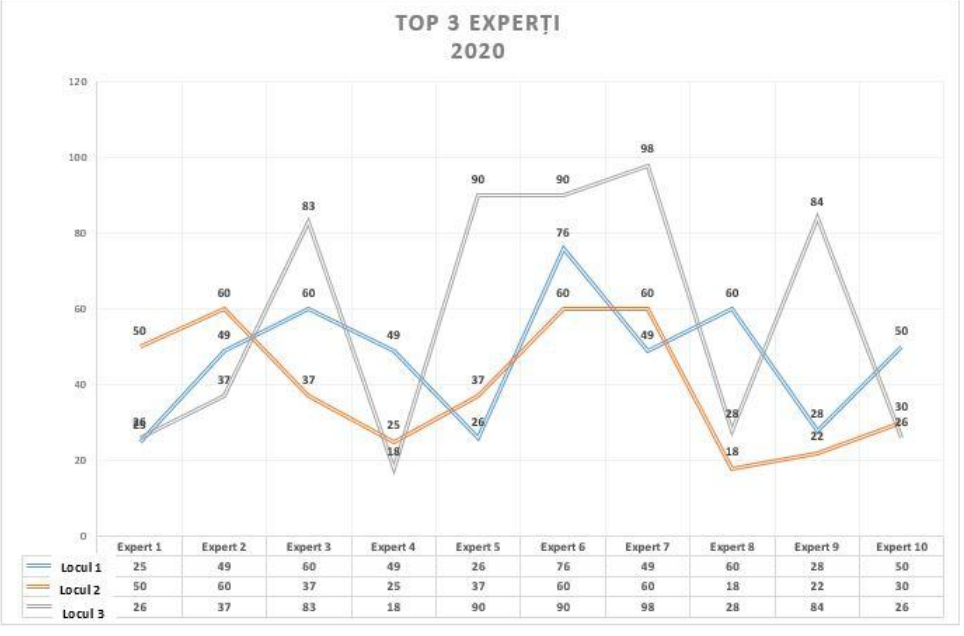

	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5	Expert 6	Expert 7	Expert 8	Expert 9	Expert 10
Locul 1	25	49	60	49	26	76	49	60	28	50
Locul 2	50	60	37	25	37	60	60	18	22	30
Locul 3	26	37	83	18	90	90	98	28	84	26

Figura 5: Clasamentului final al indicatorilor în funcţie de experţi (Sursa: autorii)

În cea de-a doua etapă de aplicare a metodei Delphi, experţii au fost informaţi, că în urma prioritizării principalelor riscuri şi ameninţări la adresa securităţii naţionale a României, doar 30 dintre cei 99 de indicatori se regăsesc, cu ponderi mai mari sau mai mici, în clasamentul întocmit, precum şi faptul că, alţi indicatori au fost formulaţi în prima etapă a prioritizării.

Ca atare, în scopul rafinării prioritizării, experţii au fost rugaţi să ierarhizeze primii trei dintre cei 30 de indicatori rezultaţi, plus indicatorii de tip I.100 semnalaţi în prima etapă, în care pe locul 1 să poziţioneze cel mai grav risc, ameninţare sau vulnerabilitate.

În urma reprioritizării de către experţi se poate observa că aceştia au decis să renunţe la a mai amplasa, în topul primelor trei cele mai grave riscuri, ameninţări sau vulnerabilităţi, indicatori de tip I.100, analiza statistică indicând prezenţa în clasament a următoarelor riscuri, în urma ponderării[6] amplasării indicatorilor pe una dintre cele trei poziţii:

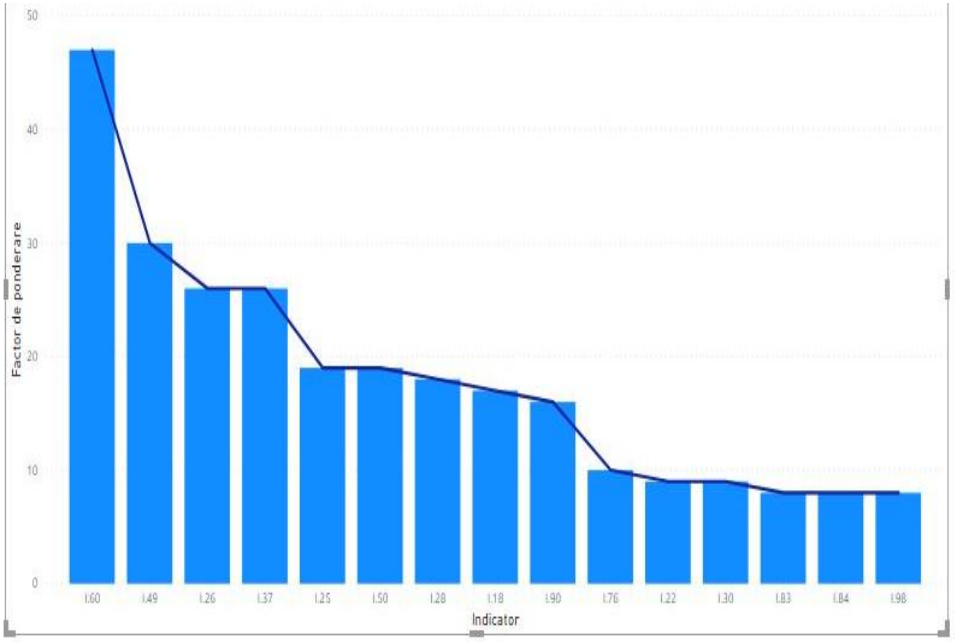

Figura 6: Graficul composit top 3 experţi 2020
în funcţie de frecvenţa indicatorilor şi de factorii de ponderare
(Sursa: autorii)

[6] Pentru locul 1 – valoare de ponderare 10, pentru locul 2 - valoare de ponderare 9, pentru locul 3 – valoare de ponderare 8. Factorul de ponderare a fost calculat prin însumarea valorilor obţinute de fiecare indicator.

- *I.60. Activitățile de spionaj ale serviciilor de informații din Federația Rusă, derulate pe teritoriul României.*
- *I.49. Agresiuni informaționale (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai administrației publice centrale sau locale, lideri militari etc., din partea unor actori interni (ONG-uri, partide politice, reprezentanți ai mass media etc.), din cauza aservirii acesora unor interese străine (ale Federației Ruse, Ungariei, Iranului, Ucrainei etc.).*
- *I.26. Creșterea nivelului de insecuritate socială și persistența stării de sărăcie la nivelul claselor sociale din România.*
- *I.37. Corupția în rândul funcționarilor din administrația publică centrală și locală din România.*
- *I.25. Degradarea mediului înconjurător, ca urmare a unor activități umane periculoase, dăunătoare sau iresponsabile (poluarea gravă, producerea unor pandemii etc.).*
- *I.50. Agresiuni informatice din partea Federației Ruse asupra unor infrastructuri critice (rețele hidrografice, sectorul energetic, sectorul militar, administrativ etc.) ale României, din cauza permiterii forțelor navale ale SUA să folosească facilitățile navale din portul Constanța sau facilitățile aeriene de la baza Mihail Kogălniceanu din județul Constanța.*
- *I.76. Agresiuni informaționale din partea Federației Ruse (campanii mediatice denigratoare, agresiuni informaționale din partea Federației Ruse (campanii mediatice denigratoare, campanii de dezinformare etc.) la adresa unor lideri politici, membrii ai aparatului administrativ central sau local, lideri militari, responsabili pe linia apărării securității naționale, lidei de opinie etc.) din cauza amplasării unor elemente ale scutului antirachetă SUA în România.*
- *I.22. Lipsa de profesionalism a funcționarilor din administrația publică centrală și locală din România.*

Comparativ cu clasamentul frecvențelor ponderate, rezultat în urma prioritizării de către experți a celor 10 indicatori putem observa că aceștia și-au păstrat, în linii mari, opțiunile formulate, în elaborarea topului primelor trei cele mai grave riscuri și amenințări.

În plus, au fost semnalate ca fiind mult mai grave, comparativ cu prima prioritizare, următoarele riscuri, ameninţări şi vunerabilităţi:

- *I.18. Fenomene grave, de natură geofizică, meteoclimatică ori asociate (inundaţii, cutremure, alunecări de teren etc.), care se află pe locul 11, în urma primei prioritizări.*
- *I.28. Exercitarea iresponsabilă şi ineficientă a puterii, de către actorii politici din România, în dezacord cu principiile democraţiei şi cerinţele respectării drepturilor omului, care se află pe locul 12, în urma primei prioritizări.*
- *I.30. Creşterea nivelului infracţionalităţii la nivelul României, care se află pe locul 15, în urma primei prioritizări.*
- *I.90.Lipsa încrederii sau încrederea scăzută a cetăţenilor români în instituţiile publice, care se află pe locul 14, în urma primei prioritizări.*

În loc de concluzii

Securitatea şi prosperitatea sunt termenii inseparabili ai aceleiaşi ecuaţii, ale cărei soluţii sunt, printre altele, modernizarea radicală a sistemului de educaţie şi valorificarea eficientă a potenţialului uman, ştiinţific şi tehnologic; creşterea bunăstării cetăţenilor, a nivelului de trai şi de sănătate a populaţiei, precum şi afirmarea şi protejarea culturii, identităţii naţionale şi vieţii spirituale.

Aceste obiective nu pot fi atinse decât prin operaţionalizarea conceptului de „bună guvernare", o condiţie esenţială a securităţii şi prosperităţii, unitatea de măsură cumulativă prin care viaţa socială validează rezultatul alegerilor democratice, probează realismul programelor şi capacitatea forţelor politice de a-şi îndeplini promisiunile, cu stricta respectare a standardelor democratice, evaluând succesul măsurilor ce vizează combaterea insecurităţii, inechităţii şi sărăciei şi stabileşte corecţiile necesare.

„Buna guvernare" nu poate fi realizată decât printr-o administraţie publică eficientă, consolidarea independenţei şi eficienţei justiţiei şi creşterea încrederii populaţiei în actul de justiţie, precum şi creşterea competitivităţii şi a caracterului performant al activităţii economico-sociale prin asigurarea accesului tuturor cetăţenilor la o educaţie de calitate, îmbunătăţirea radicală a stării de sănătate a populaţiei şi realizarea unui nou echilibru social, printr-un sistem de

solidaritate capabil să garanteze securitatea economică, socială şi de sănătate a tuturor participanţilor la proces.

În ceea ce ne priveşte, obiectivul cercetării noastre a fost de a oferi o prioritizare a riscurilor, ameninţărilor, vulnerabilităţilor şi disfuncţionalităţilor la adresa securităţii naţionale a României, prin analizarea modului de raportare a unui eşantion de populaţie, nu reprezentativ pentru o cercetare sociologică cantitativă, dar semnificativ pentru una calitativă, la misiunile instituţiilor din sistemul de securitate naţională, apărare şi ordine publică din ţara noastră, raportat la riscurile, ameninţările, vulnerabilităţile şi disfuncţionalităţile la adresa securităţii naţionale.

Această corelaţie între rezultatele celor două cercetări sociologice, derulate la o distanţă de şapte ani una de cealaltă, ne îngăduie să afirmăm că investigaţii de acest gen se pot constitui într-un instrument de feed-back şi predictibilitate sau analiză prospectivă pentru factorii de decizie.

Referinţe

1. Barna, Cristian, Nicula, Valentin *Identifying risks and threats to Romania's national security. A sociological approach,* în *Proceedings of the XIXth international conference Intelligence in the Knowledge Society 2013*, pp. 271-290, ISSN 2392-7542, Editura Academiei Naţionale de informaţii „Mihai Viteazul", Bucureşti, 2014.

2. *** Strategia de Securitate Naţională a României. România Europeană, România Euro-Atlantică: pentru o viaţă mai bună într-o ţară democratică, mai sigură şi prosperă, 2007, www.presidency.ro

3. *** Strategia Naţională de Apărare a României. Pentru o Românie care garantează securitatea şi prosperitatea generaţiilor viitoare, 2010, www.presidency.ro

4. *** Strategia Naţională de Apărare a Ţării pentru perioada 2015 – 2019. O Românie puternică în Europa şi în lume, www.presidency.ro